

2012-05-09

Landsbygdsavdelningen

Anteckningar från arbetsmöte den 25 april med referensgruppen för nästa fiskeriprogram

Inledning

Lina Andersson, som är projektledare för att ta fram ett tekniskt underlag till havs- och fiskerifonden 2014-2020 (TUFF), höll en kort inledning om arbetet med det nya havs- och fiskeriprogrammet. I första hand ska programmet ha fokus på miljö och i andra hand konkurrenskraft.

Det kommer vara ett stort fokus på förenklingsarbete i det nya programmet. Bland annat finns förslag om schabloner och klumpsummor som ska underlätta hanteringen av stöden för både stödmottagare och myndighet. Resultaten av projekten ska vara det centrala, och inte en detaljerad granskning av den ekonomiska redovisningen.

Det kommer finnas en begränsad pott pengar avsatta till fonden och vi kommer därför behöva prioritera vilka åtgärder som vi vill stödja i ett nytt program. Inga artiklar i förordningen är bortprioriterade i EU-förhandlingarna. Vi vet ännu inte hur mycket pengar som Sverige kommer att få för det nya programmet, i dagsläget är det svenska programmet på totalt 1 miljard kr för 7 år.

Inom TUFF kommer vi bland annat att titta på vilka åtgärder som är kostnadseffektiva. Vi vill helst undvika stöd som har stor dödvikt. Med det menas att vi inte ska ge stöd till sådant som skulle gjorts ändå även utan stöd eller till sådant som är krav enligt lagstiftning. En nyhet i den nya fonden är just att vi inte kommer att kunna ge stöd till sådant som är ett krav enligt EU eller annan nationell lagstiftning.

Det nya fondförslaget innehåller fler stöd till myndigheter än i nuvarande fond. Bland annat ska hela kontroll- och datainsamlingen finansieras inom det nya programmet. En hel del åtgärder ska också göras i samverkan mellan myndigheter och näringen. Det framkom bland deltagarna att det kan finnas en viss rädsla hos fiskarna för dessa åtgärder och att det finns en risk för att intresset inte kommer att vara så stort från fiskarna. När det till exempel gäller fiskereglerande åtgärder i bevarandeområden kommer nog intresset bara finnas så länge det handlar om att bevara fisket på något sätt, inte bara reglera det.

Fler nyheter är att FOG (fiskeområdesgrupperna) och Leadergrupperna (motsvarande grupper inom landsbygdsprogrammet) ska samordnas. Det nya fiskeriprogrammet ska också rent organisatoriskt likna landsbygdsprogrammet så mycket som möjligt.

Sex områden kommer att vara prioriterade i det nya programmet:

1. Fler arbetstillfällen och geografisk sammanhållning
2. Främjande av ett innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat fiske
3. Främjande av ett innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat vattenbruk
4. Främjande av ett hållbart och resurseffektivt fiske
5. Främjande av ett hållbart och resurseffektivt vattenbruk
6. Främjande av genomförandet av den gemensamma fiskeripolitikens regler (vetenskapliga rön och uppgiftsinsamling, stöd till kontroll och tillsyn, förbättrad institutionell kapacitet och mer effektiv offentlig förvaltning).

Workshop

Deltagarna delades in i mindre diskussionsgrupper. Under workshopen var det två frågeställningar som var i fokus:

- Vilka åtgärder behövs för att få ett konkurrenskraftigt fiske?
- Vilka åtgärder är viktiga för att få ett miljövänligt fiske?

Förslag och tankar som kom fram under workshopen:

- Den kvot som Sverige får fiska på ska kunna utnyttjas fullt ut och anses rymmas inom begreppet hållbart fiske. Självklart ska man ändå försöka fiska på ett så miljövänligt sätt som möjligt. Alla fisk som tas upp bör dessutom uppfylla vissa normer så att inte konsumenten ska behöva välja mellan olika märkningar på fisk. Ett drömscenario vore om certifiering inte behövdes utan att all fisk uppfyllde samma normer.
- Sverige bör först och främst arbeta för en avsättning och ökad efterfrågan på hemmamarknaden. En ökning av lokal avsättning av råvara är också önskvärd.
- Produktutveckling och produktdifferentiering är viktiga komponenter i att hitta nya avsättningsmöjligheter.
- Det är viktigt med konkurrensneutralitet mellan länder i EU och att det är samma regleringar som råder i de olika länderna.
- Bränslet är den dyraste faktorn inom fisket. Alternativa bränslen till fartyg efterfrågas.
- Certifiering kan ge mer betalt. Det pågår en förändring i hela kostnadskedjan som gör att certifiering verkligen kan bli en värderingsfråga.
- Det finns ett behov av redskapsutveckling både i Sverige och internationellt. Redskapsutveckling behövs exempelvis inom selektering och för att ta fram redskap som går lättare i vattnet. Bottenrålning går aldrig att komma ifrån, men då är det viktigt att få så skonsamma redskap som möjligt. Selektiva redskap kan dessutom ge en lägre bränsleförbrukning.

- Ett nytt utkastförbud kommer till viss del framtvinga selektiva redskap. Men det kommer ändå bli ett bekymmer vad som ska göras med den oönskade fångsten. Här kommer behövas insatser.
- Marknadsföring och information om fisk ut till konsumenter är viktigt för att öka efterfrågan på fisk.
- Ett ökat samarbete mellan forskare, fiskare, myndigheter efterfrågas. Ofta har dessa olika uppfattningar om t.ex. beståndssituationen. En dialog dem emellan där de kan utbyta erfarenheter och information vore positivt.
- Utbildning för yrkesfiskare är viktigt för att höja kompetensen men även för yrkesfiskarens status och yrkesstolthet. Yrkesfiskaren har en alternativkostnad för utbildningstid på land. Det vore bra om de kunde få ersättning för sin utbildningstid.
- Det behövs insatser som leder till mer fisk i detaljhandeln.
- Datainsamling bör ske tillsammans med yrkesfiskarna. Det pelagiska fisket genomförs bara under vissa perioder i vissa områden, därmed finns det fiskebåtar som skulle kunna vara tillgängliga för datainsamling.
- Stödmöjligheter för diversifiering inom framför allt småskaligt kustfiske önskas. Det som det nya fondförslaget föreslår handlar om en omställning och inte diversifiering. Vi ska uppmuntra att företagen i stället blir mer lönsamma genom att utveckla och bredda sin verksamhet. Omställningsstöd behövs inte.
- Rådgivning behövs kring marknadsföring och saluföring.
- Beredningsindustrin kommer inte ha samma möjlighet till stöd i nästa program. Det behövs fler beredningsindustrier som kan ta hand om fisken, som exempelvis filéfabriker. En annan fråga är hur vi ska hantera bifångster i beredningsindustrin framöver?
- Det är viktigt att det blir en enkel hantering av system för överlåtbara fiskenyttjanderätter så att det är möjligt för näringen att hantera det på ett effektivt sätt.
- Det är viktigt att näringen får delta i de beslut som fattas på myndigheter.
- I och med det nya utkastförbudet så kommer det bli en utmaning att ta hand om fisken på land då det inte finns någon logistik för detta. Logistikerna behöver utvecklas.
- Förvaltning, restaurering och återställande av vandringsvägar och lekområden.

- Fler åtgärder som bidrar till starka bestånd och friska hav. Det behövs även kunskap om bestånden.
- Kontroll och förvaltning av marina reservat.
- Möjligheten att köpa tjänster för att genomföra förstudier som kan genomföras av näringen.
- Ökad fisketurism.

De viktigaste respektive minst viktiga åtgärderna

Utifrån ovanstående åtgärdsförslag, fick varje deltagare utse de viktigaste respektive de minst viktiga åtgärderna. Resultatet redovisas nedan:

De viktigaste åtgärderna rangordnat efter hur många ”röster” de fick (där nummer 1 är viktigast):

1. Ökat samarbete mellan forskare, fiskare, myndigheter.
2. Ökad kunskap om bestånd samt åtgärder som främjar starka bestånd och friska hav.
3. Möjligheten att köpa tjänster för att genomföra förstudier som kan genomföras av näringen.
4. Redskapsutveckling inom bland annat selektering.

De minst viktiga åtgärderna rangordnat efter hur många ”röster” de fick (där nummer 1 är sämst):

1. Ökning av antalet beredningsindustrier.
2. Produktutveckling av fisk som är svåra att hitta avsättning för.
3. Samma regleringar i olika länder i EU.

När kan investeringsstöd eller stöd till företag vara aktuellt?

Grupperna ombads fundera på vad enskilda företag kan behöva få stöd för. Följande framkom:

- förstudie/köp av tjänst
- investeringar i redskap
- utbildning/rådgivning
- marknadsföring
- utveckling av redskap så att de blir energieffektivare

Vad är viktigt för att få till ett bra projekt?

Grupperna ombads fundera på vad som är viktigt för att få till ett bra projekt och vad man bör fundera på när man bedömer ett projekt. Följande framkom:

- Det skulle vara bra att göra en behovsanalys hos enskilda företagare eller grupper av företag.
- Titta på vad som redan är gjort i ämnet.
- Det är viktigt att projekten når rätt målgrupp.
- Spridning av kunskap och resultat från projekten.
- Både beslutsfattaren och sökanden måste fundera på vad projektet ska gå vidare i efter avslut.
- Diskussion i referensgrupp innan beslut tas.
- Oberoende projektgranskare.
- Viktigt med koppling mellan projekt och förvaltning.
- Projekt som har medfinansiering från annat håll är positivt.
- Den sökande bör skicka in en projektplan som åtminstone innehåller syfte, mål, förväntat resultat samt en budget. Det kan vara hämmande med alltför höga krav eftersom det lätt kan exkludera vissa aktörer.
- Det hade varit en hjälp om det fanns ett mellanled/serviceorgan som kunde hjälpa till med projektadministrationen.
- Bör finnas tvåstegs-projekt som är uppdelade i ett förstudie- och ett genomförandeprojekt. Näringen kan själva hålla i förstudien och när man vet om idén är något att gå vidare med så kan man blanda in andra i genomförandeprojektet.

Vad önskas av myndigheterna?

Grupperna ombads fundera på vad som önskas av myndigheterna. Följande framkom:

- Bli bättre på att visa på och upplysa om möjligheterna med stöden.
- Tydlig och begriplig information utåt.
- Stå för de beslut som tas.
- En god servicenivå.
- Tillgänglighet.
- Se till olika intressen vid utformandet av programmet.
- Avgränsa och sätta ramar så att det är tydligt vad man kan få stöd för och vem som kan få stöd.
- Bra och nära kontakt med branschen.
- Backup till FOG-grupperna vad gäller den administrativa hanteringen.
- Dialog med stödsökanden, till exempel kring projektstödsansökan.
- Korta handläggningstider.
- Kontroll och tillsyn.
- System för fiskenyttjanderätter.
- Datainsamling.